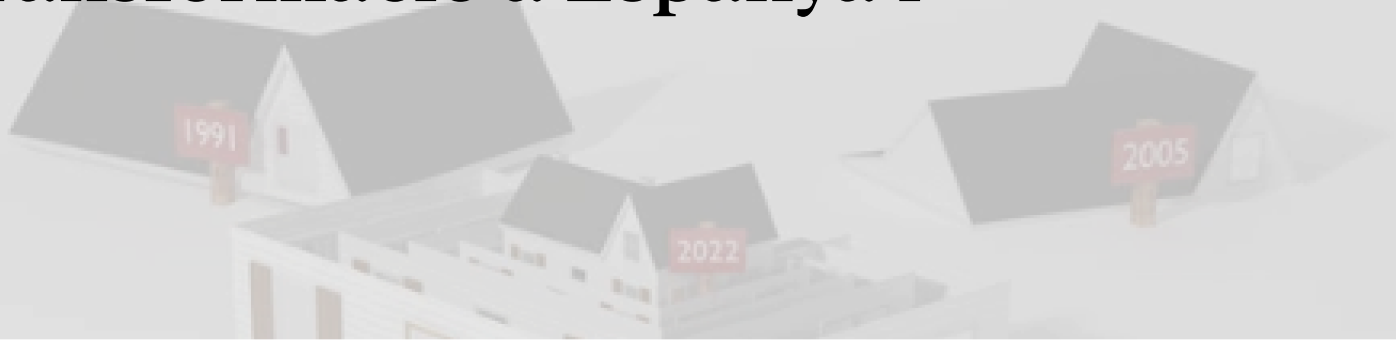

Article

Llars en transformació a Espanya i Portugal

Maig 2026

Recerca de l'Observatori Social de la Fundació "la Caixa" en col·laboració amb el Centre d'Estudis Demogràfics

Jesús García, Albert Esteve i Juan Galeano, CED

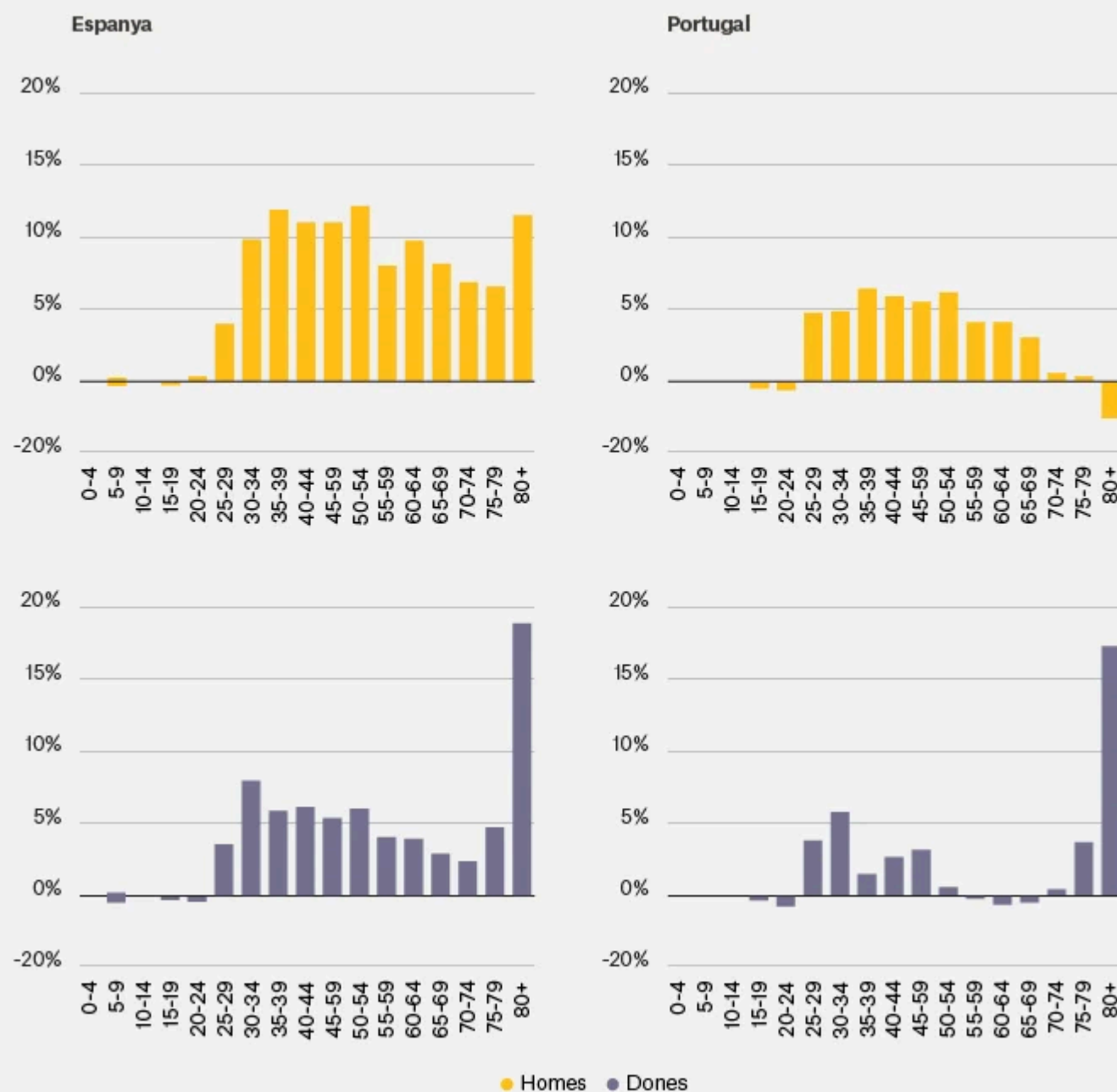
Segons dades de l'Enquesta de Població Activa (EPA), les dimensions mitjanes de les llars a Espanya i Portugal van disminuir d'una manera sostinguda entre els anys 1991 i 2022, fet que comportà una reducció de les diferències amb altres països de la Unió Europea. Per tipologia de llars, aquest canvi és fruit de tres tendències: a) un nombre més elevat de persones que viuen soles; b) una disminució de les llars extenses, i c) una reducció de les dimensions de les llars nuclears arran de la caiguda de la fecunditat i de la dissolució d'unions per separació i divorci.

Punts clau

- 1 Entre el 1991 i el 2022, les dimensions mitjanes de la llar a Espanya van experimentar una reducció: de 3,3 a 2,4 persones; a Portugal, de 3,1 a 2,5. Amb independència del creixement de la població, aquesta reducció explica el 68% i el 85% de l'augment del nombre de llars a Espanya i a Portugal, respectivament.
- 2 Les llars unipersonals van augmentar, amb relació al 1991, un 81% a Espanya i un 53% a Portugal. Les llars de cinc persones o més van experimentar una reducció del 73% i el 70%, respectivament.
- 3 Des d'una perspectiva individual, les persones comparteixen, de mitjana, menys anys amb tots dos progenitors, viuen menys anys amb fills i, en edats avançades, passen més temps soles.
- 4 Entre el 1991 i el 2022, la mitjana d'anys que les persones viuen soles va augmentar dels 3,8 als 7,5 a Espanya, i dels 4,2 als 5,8 a Portugal.

De la llar extensa a la unipersonal

Augment relatiu de la població que viu sola, per sexe, edat i país de residència entre el 1991 i el 2022

Font: elaboració pròpia a partir de la base de dades CORESIDENCE (CoDB), Centre d'Estudis Demogràfics.

L'Observatori Social de la Fundació "la Caixa".

Introducció

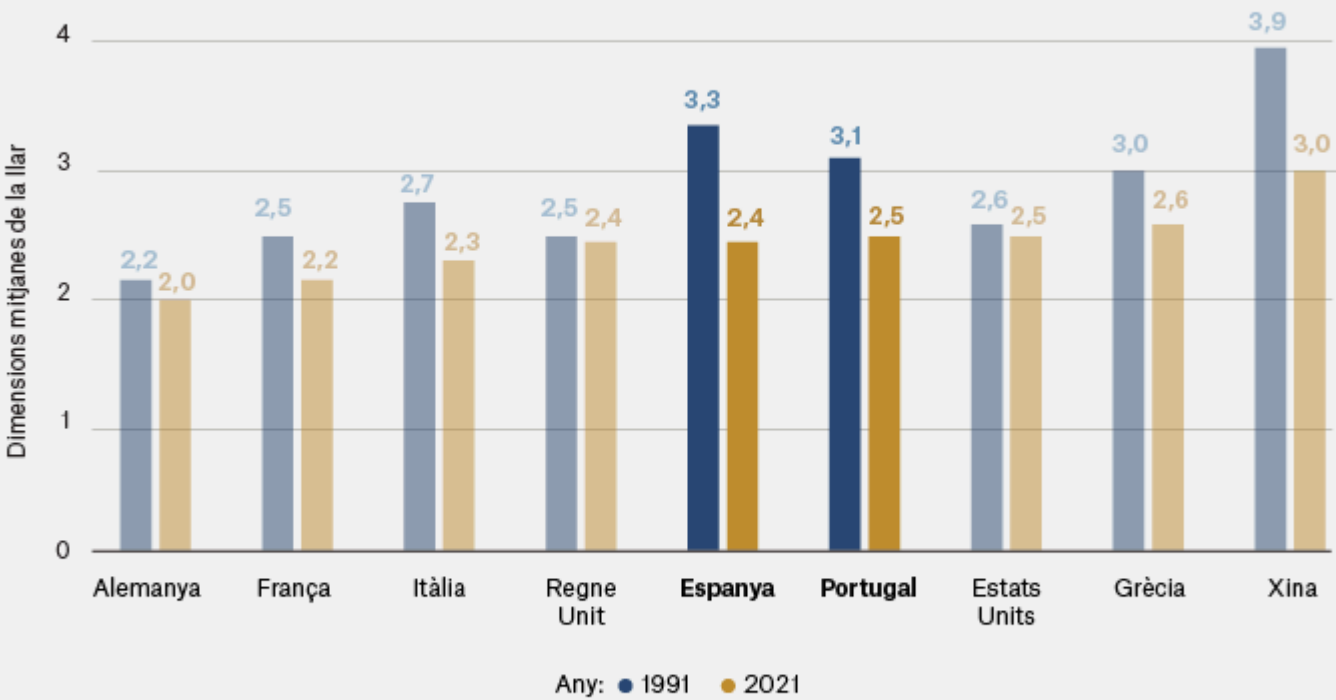
La llar és el centre de la vida familiar, un àmbit de convivència i una unitat de consum i protecció econòmica, a més d'un espai de socialització i de reproducció social. Les dimensions i la composició de les llars determinen totes aquestes funcions i influeixen en les necessitats d'habitatge, en la demanda de béns i serveis, en la despesa pública i en l'estalvi. Alhora, les dimensions i la configuració de les llars són elements flexibles, modelats pels canvis familiars i demogràfics, per les condicions econòmiques, i per diversos aspectes culturals relacionats amb la família.

Aquest informe analitza, mitjançant dades de l'Enquesta de Població Activa (EPA), la transformació de les llars a Espanya i Portugal des del 1991 fins al 2022. L'estudi combina la perspectiva clàssica de les llars amb una perspectiva individual fonamentada en les estructures de convivència per edat i sexe. L'anàlisi es basa en la població total, sense tenir en compte l'origen.

I. Més població, menys persones per llar, més llars que mai

En les últimes tres dècades –concretament, entre el 1991 i el 2022–, les dimensions mitjanes de la llar a Espanya s’ha reduït de 3,3 a 2,4 persones; a Portugal, de 3,1 a 2,5.

Gràfic 1. **Dimensions mitjanes de la llar als països indicats, el 1991 i el 2021**

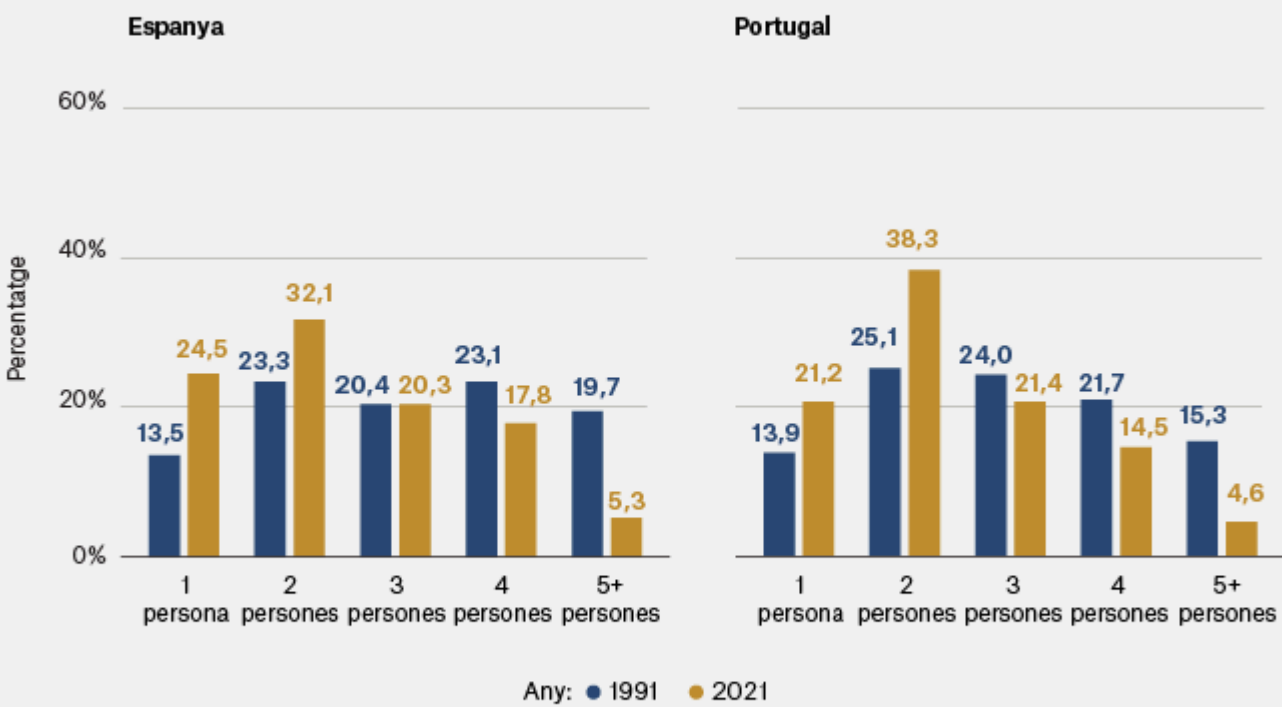

Font: elaboració pròpia a partir de la base de dades CORESIDENCE (CoDB), Centre d'Estudis Demogràfics.
L'Observatori Social de la Fundació "la Caixa".

Aquesta disminució ha contribuït a reduir, i fins i tot eliminar, les diferències amb altres països, com ara els Estats Units (2,5 el 2022) i el Regne Unit (2,4 el 2022). Aquesta tendència és fruit d'un augment notable de les llars unipersonals i de dues persones, i d'una disminució pronunciada de les llars de quatre persones i de les de cinc o més.

Pel que fa a les llars de tres persones, aquestes s'han mantingut relativament estables.

Gràfic 2. **Distribució de les llars a Espanya i Portugal, segons les seves dimensions, el 1991 i el 2021**

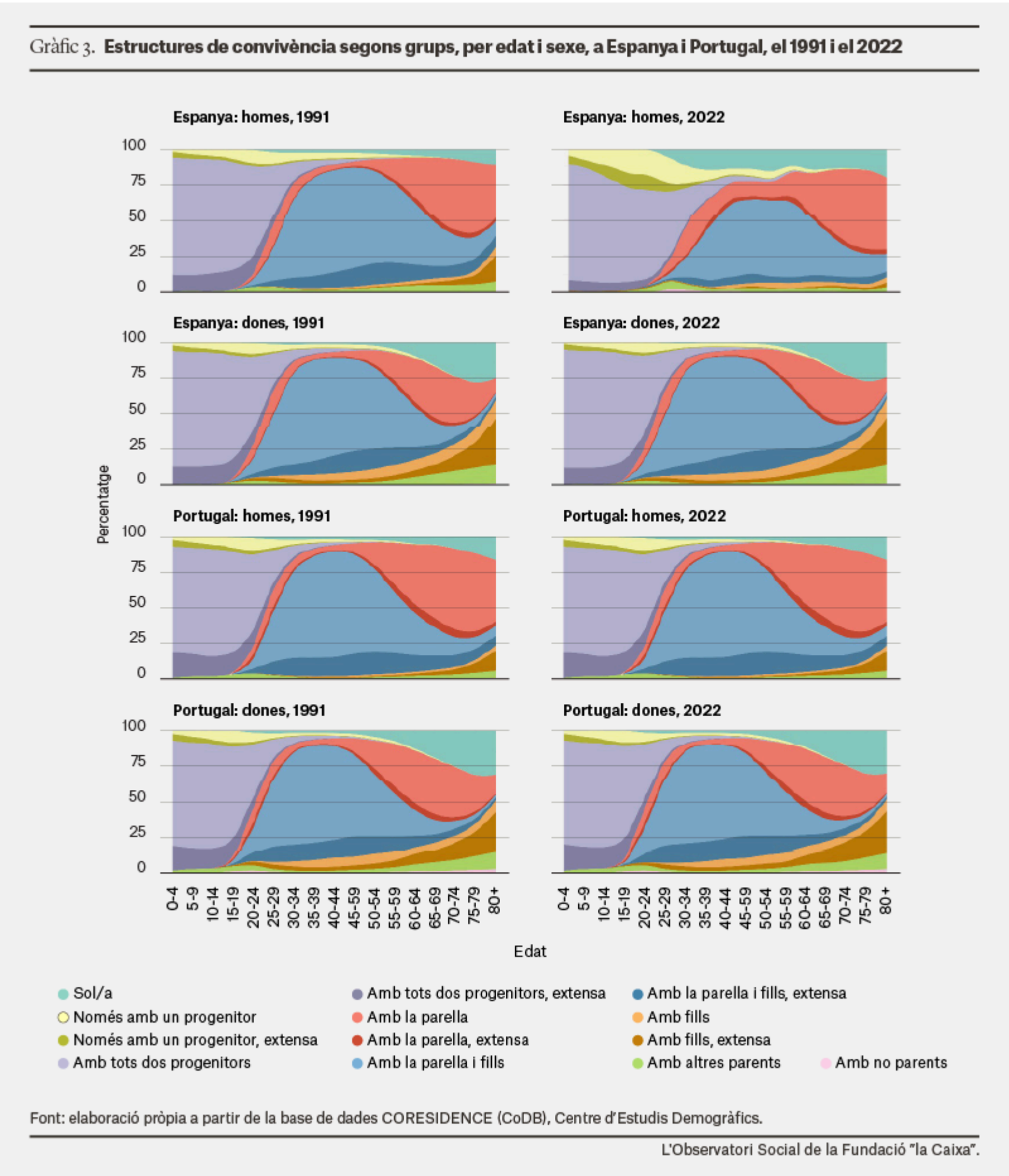

Font: elaboració pròpia a partir de la base de dades CORESIDENCE (CoDB), Centre d'Estudis Demogràfics.
L'Observatori Social de la Fundació "la Caixa".

Durant aquest període, la població total ha augmentat un 21,9% a Espanya i un 4,4% a Portugal. Com a resultat d'aquestes tendències, el total de llars ha augmentat en tots dos països fins a assolir els 19,75 milions a Espanya i els 4,11 milions a Portugal, fet que representa un increment del 67,7% i del 25,9%, respectivament. El factor que més ha contribuït a aquest augment ha estat la reducció de les dimensions mitjanes de les llars, responsable del 68% de l'augment de les llars a Espanya i del 85% a Portugal. El creixement de la població no ha estat igual en tots dos països a causa del diferent pes de la immigració internacional, molt més significativa a Espanya que a Portugal.

2. Les estructures de convivència, analitzades per edat i sexe

La transformació de les dimensions i la composició de les llars es pot observar des d'una perspectiva individual mitjançant una anàlisi de les estructures de convivència per edat i sexe. Aquestes estructures reflecteixen el context familiar de les persones segons l'edat, el sexe i altres variables que es vulguin analitzar. El gràfic següent mostra la distribució relativa de les estructures de convivència per edat i sexe a Espanya i Portugal el 1991 i el 2022. En total, s'identifiquen 13 categories, diferenciades segons si les persones viuen soles o acompanyades.

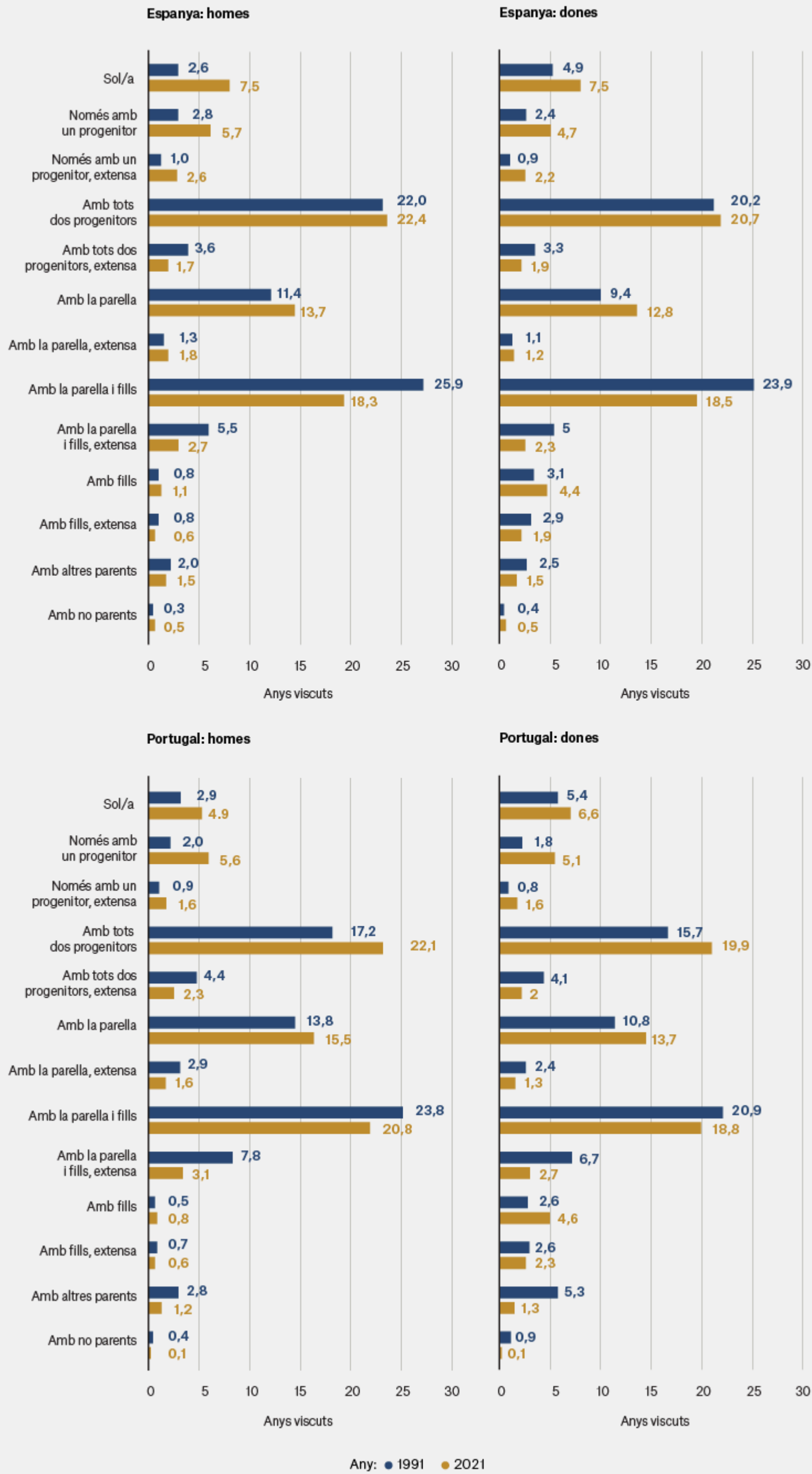

Els canvis observats al llarg del temps mostren un augment de les estructures amb un únic progenitor durant la infantesa, un allargament de la convivència amb els progenitors, un retard a l'hora d'iniciar la vida en parella i amb fills, i, en edats avançades, una disminució de la convivència amb fills i família extensa, juntament amb un augment de les persones que viuen soles.

3. Les estructures de convivència, mesurades en anys viscuts

El gràfic següent mostra, per a una vida estàndard de vuitanta anys, tant a Espanya com a Portugal, la mitjana d'anys que viurien un home i una dona en cadascuna de les 13 estructures de convivència els anys 1991 i 2022. L'indicador d'anys viscuts és una mesura resum del pes de cada estructura en cada país i any. Les tres estructures de convivència més comunes són: a) amb tots dos progenitors; b) únicament amb la parella, i c) amb la parella i fills. En conjunt, representen, de mitjana, més de quaranta anys.

Gràfic 4. **Canvis en les estructures de convivència (anys viscuts), segons el sexe, a Espanya i Portugal, el 1991 i el 2022**

Font: elaboració pròpia a partir de la base de dades CORESIDENCE (CoDB), Centre d'Estudis Demogràfics.

L'Observatori Social de la Fundació "la Caixa".

La convivència en llars no familiars és residual en tots dos països i en ambdós períodes. Els anys viscuts en estructures nuclears (sense parents més enllà de la parella i els fills) predominen sobre les estructures extenses. Categories com ara «Sol/a», «Només amb un progenitor» o «Amb fills» acumulen entre 2 i 8 anys de mitjana, segons el país, l'any i el sexe.

Els canvis al llarg del temps mostren un augment dels anys en què es viu en solitari, xifra que a Espanya passa dels 2,6 anys el 1991 als 7,5 anys el 2022. També s'observa un augment entre les dones espanyoles (dels 4,9 als 7,5 anys), els homes espanyols (dels 2,9 als 4,9 anys) i les dones portugueses (dels 5,4 als 6,6 anys). També augmenten els anys viscuts amb un únic progenitor. En tots dos països es detecta una reducció en el nombre d'anys en què es conviu amb la parella i fills. Totes les modalitats de convivència en família extensa –inclosa la convivència amb altres parents– disminueixen. En canvi, augmenten els anys en què es viu únicament amb la parella, com també els anys de coresidència amb tots dos progenitors, en aquest cas a causa del retard de l'emancipació juvenil. L'impacte de la reducció en les dimensions de la llar es reflecteix en l'augment de la mitjana d'anys en què es viu en solitari, en la disminució dels anys en què es viu amb tots dos progenitors, en la reducció del temps compartit amb la parella i fills, i en la disminució dels anys transcorreguts en qualsevol modalitat de família extensa.

4. Conclusions

En les tres últimes dècades, tant Espanya com Portugal han experimentat una profunda transformació pel que fa a les dimensions i composició de les llars. Entre el 1991 i el 2022, les dimensions mitjanes de la llar van disminuir de 3,3 a 2,4 persones a Espanya, i de 3,1 a 2,5 a Portugal. Aquest descens, impulsat fonamentalment per l'augment de les llars unipersonals i de dues persones, ha estat el principal factor del creixement del nombre total de llars.

Des d'una perspectiva individual, s'observa una modificació en les estructures de convivència per edat i sexe. Augmenten els anys en què es viu en solitari –sobretot en edats avançades i en les dones–, i s'allarga l'estada a la llar parental a causa del retard en l'emancipació juvenil. Disminueixen els anys de convivència amb la parella i fills, com també totes les formes de vida en família extensa. Alhora, augmenten les estructures monoparentals durant la infantesa i les convivències en parella i sense fills.

En termes de països, no s'observen diferències significatives entre Espanya i Portugal. Tots dos comparteixen el mateix sistema d'estructures residencials: una emancipació tardana dels joves, un predomini de la família nuclear en les edats centrals de la vida, i una vellesa caracteritzada per la vida en parella o en solitari.

D'altra banda, atès el pes creixent de la immigració en tots dos països, sobretot a Espanya, és important que els treballs de recerca que es duguin a terme en el futur abordin les diferències entre la població autòctona i la immigrada. Les estratègies residencials de la població immigrada poden diferir de les de la població autòctona, a més de ser heterogènies segons l'origen. També és probable que el pes desigual de la immigració en cada país pugui explicar les escasses diferències que s'observen entre tots dos països.

Aquests canvis comporten implicacions rellevants per a les polítiques públiques. L'augment de les llars unipersonals i un descens de la convivència intergeneracional incrementen la demanda d'habitatge, de serveis socials i de suport econòmic, sobretot a la vellesa. El descens de les estructures familiars extenses redueix les xarxes informals de cures, i això comporta un augment de la intervenció de l'Estat en la provisió de serveis assistencials. A més a més, el retard en l'emancipació juvenil planteja reptes pel que fa a l'accés a l'habitatge i l'ocupació. Aquests canvis també afecten els patrons de consum, la despesa pública i les dinàmiques de socialització, i posen de manifest la necessitat d'adaptar les polítiques familiars, d'habitatge i de protecció social a una societat que presenta unes estructures de convivència més diverses i fragmentades.